

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРАВА, ЕКОНОМІКИ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова приймальної комісії
Міжнародного гуманітарного університету
ректор Громовенко К.В.
(прізвище та ініціали)
« » 2020 року

ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для здобуття освітнього ступеня «Магістр»
на основі здобутого диплома бакалавра, магістра або спеціаліста

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки (шифр та назва галузі знань)
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 Економіка (шифр та назва спеціальності)
ОСВІТНЯ ПРОГРАМА	Економіка (назва освітньої програми)

Схвалено на засіданні кафедри
економіки і міжнародних економічних відносин
протокол № « 8 » від «12» лютого 2020 р.

Схвалено на засіданні Вченої ради
Міжнародного гуманітарного університету
протокол № «4» від «14» лютого 2020 р.

Одеса - 2020

Програма фахового вступного випробування для здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Економіка» зі спеціальності 051 «Економіка»

Розробник:

професор кафедри економіки і міжнародних економічних відносин,
д.е.н., професор Потьокін Л.М.

Завідувач кафедри
економіки і міжнародних економічних відносин,
д.е.н., професор

(підпис)

Головченко О.М.
(прізвище та ініціали)

Схвалено на засіданні кафедри економіки і міжнародних економічних відносин, протокол № «8» від «12» лютого 2020 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПІСКА.....	4
ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.....	6
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ НА ФАХОВОМУ ВСТУПНОМУ ВИПРОБУВАННІ.....	27

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування для вступників на основі освітнього ступеня «бакалавр», «магістр» для вступу на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Економіка» зі спеціальності 051 «Економіка» орієнтована на підготовку кваліфікованих фахівців в галузі економіки та управління на рівні організацій, установ (мікроекономічному рівні), так і державних органів влади (макроекономічному рівні), які повинні об'єктивно оцінювати економічні процеси, що відбуваються в суспільстві, розуміти суть і тенденції розвитку економіки, управління, ефективного ведення господарської діяльності на підприємстві, забезпечення його конкурентоспроможності та розвитку, прогнозувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати, розробляти інформаційну підтримку управлінських процесів організації з використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, розробляти та реалізовувати стратегію і тактику розвитку економіки та господарських одиниць.

Фахівці даної спеціальності підготовлені для економічної, організаційно-управлінської, аналітичної, науково-дослідної, педагогічної роботи у планово-економічних відділах підприємств, відділах управління персоналом, організацій різної галузевої приналежності; рекрутингових, аутсорсингових агентствах, а також в державних органах виконавчої влади, установах, що здійснюють діяльність в сфері управління, регулювання та контролю соціально-трудових відносин та соціального захисту населення, зокрема, Державній службі зайнятості, Пенсійному фонді України, також організаціях, що здійснюють науково-дослідну діяльність в сфері праці, зайнятості, соціального захисту населення, вищих навчальних закладів.

Основна мета спеціальності – підготовка висококваліфікованих кадрів вищої ланки управління підприємств усіх форм власності та органів державного управління.

Випускники спеціальності – конкурентоспроможні фахівці у багатьох сферах, адже дана спеціальність має широкий спектр застосування: від матеріального виробництва – до сфери послуг, від приватного бізнесу – до транснаціональних корпорацій.

Підготовка магістрів за освітньою програмою «Економіка» здійснюється для виконання ними в майбутньому організаційно-управлінської, комерційної, аналітичної та науково-дослідної діяльності в галузі економіки в умовах конкуренції та ринкових відносин в підприємствах різних форм господарювання.

Мета вступного випробування на навчання для осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста за іншою спеціальністю (напрямом підготовки) - з'ясування рівня їх теоретичних знань та практичних навичок осіб, а також виявлення схильності до ведення науково-дослідницької та пошуково-аналітичної роботи для визначення здатності вступників засвоювати відповідні фахові навчальні програми.

Випробування проходить у тестовій формі, що містить питання з фахових дисциплін та передбачає з'ясування рівня теоретичних знань та відповідності цих знань вимогам освітньої програми за спеціальністю «Економіка».

Програма вступного випробування охоплює дисципліни:

- Планування діяльності підприємства
- Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризику

- Інноваційно – інвестиційна діяльність

Під час підготовки до вступного випробування рекомендується користуватися літературою, список якої наведено наприкінці комплексу кожної дисципліни.

Під час проведення вступного випробування на навчання для осіб, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста за іншою спеціальністю (напрямом підготовки) комісія визначає ступінь готовності вступника до опанування програмного матеріалу на основі оцінювання якості відповідей на тестові питання.

ЗМІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ПЛАНУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Зміст дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Планування діяльності підприємства» є отримання студентом необхідної суми знань про економіку підприємства і контролі над системами планування його діяльності, про закономірності функціонування, про особливості основних видів планування і їх взаємодії. Отримані знання повинні допомогти майбутнім фахівцям сформувати вміння сприймати економічні процеси і аналізувати їх на науковому, професійному рівні, виконувати прогностичні оцінки різних планових показників, працювати з різними видами економічної інформації, розробляти і проводити конкретні економічні дослідження.

Основними завданнями вивчення курсу є:

- Пізнати справжній курс як науку, її предмет, методи та функції;
- Розкрити основний зміст сучасних напрямків економічного планування;
- Проаналізувати закономірності розвитку підприємств в системі ринкової економіки як основи суспільного розвитку;
- Розкрити закономірності планування на підприємствах в сучасних умовах;
- Визначити сучасні планові процеси в економіці підприємства, його основні види, принципи і методи, найважливіші планові показники, способи їх розрахунку, а також системи внутрішньогосподарських планів і механізм їх взаємодії.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- сутність планово-економічних категорій, які формують основи економічної освіти майбутніх фахівців;
- особливості економічного розвитку України в умовах ринкової трансформації з урахуванням сучасних методів планування в світі;
- основи механізму планування процесу функціонування підприємств у різних типах ринку і ринкових структур.

Зміст навчальних модулів включає: планування на підприємстві як навчальна дисципліна входить в цикл обов'язкових економічних дисциплін у вищих навчальних закладах України. Вона розглядає підприємство як цілісний економічний організм, виступає важливим чинником ефективного розвитку промислового виробництва, компетентного пояснення і вирішення актуальних проблем суспільного розвитку. Велике значення має справжня навчальна дисципліна для формування особистості фахівця, так як вона виступає фактором економічної і загальнокультурної підготовки, сприяє виробленню об'єктивного, зваженого, раціонального погляду на сучасний світ людської життєдіяльності і відносин взагалі.

Програма реалізується шляхом досягнення наступних цілей:

- Вміння формувати стратегічну, довгострокову і поточну систему планування, яка спрямована на задоволення потреб людини і розвиток сучасного суспільства;
- Загальнотеоретичний аналіз поведінки економічних суб'єктів в процесі планового вибору способів і варіантів оптимального використання обмежених ресурсів з метою задоволення індивідуальних і суспільних потреб;

- Знання економічних законів, які виступають об'єктивними, суттєвими, стійкими взаємозв'язками економічних явищ в процесі планового виробництва матеріальних благ і послуг.

Практична функція курсу полягає в умінні:

- Розкривати зміст економічних законів і категорій, форми їх прояву в умовах планування ефективного розвитку сучасної ринкової економіки;
- Всебічно обґрунтовувати необхідність і шляхи вдосконалення планового господарства підприємств з різними формами власності;
- Розуміти наукові основи планування і контролю над господарськими процесами спрямованими на підвищення ефективності виробництва;
- Виробити відповідний сучасності тип економічного мислення і світогляд.

Освітня функція курсу полягає в розумінні закономірностей сучасних методів планування економічного зростання з урахуванням циклічних коливань в економіці.

Пізнавальна функція курсу полягає в залученні студентів до академічних видів діяльності, які активізують і далі розвивають весь спектр їх пізнавальних здібностей.

Розвиваюча функція курсу полягає в допомозі студентам у формуванні загальних наукових знань з метою розвитку їх особистої мотивації (цінностей, ідеалів) і зміцненню їх впевненості в економічних знаннях, а також їх позитивного ставлення до вивчення курсу.

Соціальна функція курсу полягає у відповідності професійних вимог, які пов'язані з оволодінням основними напрямками економічного розвитку України, розумінням сутності національного господарства і підприємств, так як ці знання вирішують завдання виробництва різних благ і послуг, необхідних для задоволення потреб людини і держави.

Соціокультурна функція курсу полягає в досягненні рівня розуміння важливих і різнопланових економічних проблем, для того щоб діяти належним чином у різноманітних економічних і професійних ситуаціях.

Уміння як важливий компонент професійної компетенції включений до складу загальних цілей навчання. Економічні вміння визначаються і інтегруються відповідно до логіки поведінки, яка є специфічною для сфер і ситуацій, пов'язаних з навчанням і роботою. Пріоритет віддається тим з них, які є більш важливими в даній ситуації.

Компетенція як знання і вміння використовувати економічні знання складається з вміння здійснювати економічні прогнози і розрахунки.

Тема 1. Сучасна характеристика і сутність процесу планування

Соціальний сенс ринкового господарства. Соціально-економічна система. Теорія ринків з асиметричною інформацією. Основна ідея теорії. Процес витіснення або самоусунення держави. Процес розробки програми цілей. Шляхи і способи їх досягнення. Своєрідна модель майбутнього. Процес звільнення від командно-адміністративної системи. Планування - складний інструмент. Робота по формуванню майбутнього підприємства, галузі або народного господарства. Критерій істини - практика. Реальність економічних відносин. Забезпечення економічного і соціального прогресу. Планування - центральна ланка в системі управління і діяльності людей. Напрямки, способи, засоби, методи прогнозування і планування. Розробка варіантів планів і прогнозів.

Процес складання планів і його результат. Рішення про цілі організації. Засоби їх досягнення. Діяльність з планування на підприємстві. Діяльність по здійсненню планових

рішень (показники діяльності підприємства. Порівняння результатів з плановими значеннями показників. Ефективність планового процесу. Етапи планування. Дослідження зовнішнього і внутрішнього середовища (збір інформації про складові, розробка прогнозів майбутнього стану підприємства і оцінка його реального стану). Визначення комплексу цілей і завдань діяльності. Остаточний стратегічний план діяльності підприємства. Порівняння планових і фактичних показників функціонування виробництва.

Послідовність етапів. Складання планів, прийняття рішень про майбутні цілі підприємства і способи досягнення. Організація виконання планів, оцінка досягнутих показників. Аналіз кінцевих результатів. Стратегія підприємства і тактика її реалізації, їх взаємозв'язок і різниця. Використання стратегії і тактики у випадках подолання кризових ситуацій. Системи планів підприємства (підрозділу). Відповідні показники (завдання за обсягом виробленої продукції, використання трудових ресурсів, розподілу одержуваного прибутку і т. п.).

Тема 2. Найважливіші принципи, сучасні методи і класифікація видів планування

Принципи і необхідність планування. Єдність планів. Розробка єдиного зведеного плану підприємства. Взаємозв'язок між елементами системи. Координація на горизонтальному і вертикальному рівнях. Принципи безперервності, гнучкості і точності. Виконання планів, їх аналіз та своєчасне коригування. Процес порівняння витрат і очікуваного прибутку. Достовірність і часовий інтервал планування. Цілі і можливості підприємства. Розробка загальної стратегії розвитку підприємства. Принцип участі. Мотивація найманого персоналу. Взаємозв'язок основних принципів планування. Ефективність планової діяльності. Загальноекономічні принципи.

Методи планування і цілі підприємства. Сучасні способи, прийоми і підходи до вирішення планових завдань. Вибір оптимальних варіантів і планових альтернатив. Право вибору. Перелік методів планування Економічні системи вищого рівня. Їх характер, структура і взаємодія елементів. Створення математичної моделі підприємства. Складність процесів планування і класифікації його видів. Способи класифікації та їх залежність. Системи планових показників. Методи обґрунтування та класифікація видів планування. Тривалість горизонту планування.

Реактивне, оперативне, тактичне, нормативне, преактивне, інтерактивне і стратегічне планування. Генетичний підхід. Жорстка заданість, черговість структур і поведінку підприємства. Принцип планування по мінімуму. Використання нових методів в плануванні. Націленість на пошук оптимальних альтернатив. Прагнення враховувати дію численних факторів на функціонування підприємства. Абсолют принципу участі.

Вибір засобів вирішення завдань (розподіл випуску продукції за обсягом, номенклатурою, асортиментом і строками). Короткостроковість планування. Його основне завдання по вибору засобів і ресурсів для виконання заданих обсягів роботи. Обґрунтування завдань і засобів, необхідних для досягнення заздалегідь встановлених або традиційних цілей. Вибір і обґрунтування засобів, завдань та цілей для досягнення заданих або традиційних для підприємства. Відкритий і обґрунтований вибір засобів, завдань, цілей та ідеалів. Відсутність встановлених меж або фіксованого горизонту. Правильний вибір ідеалу або місії фірми.

Тема 3. Прогнозування і зміст довгострокових планів розвитку підприємства в сучасних умовах

Довгострокове планування розвитку загального потенціалу. Укрупнені плани (технічного розвитку, соціального розвитку, капітального будівництва і фінансовий план). Необхідність планування основних показників (чисельність працівників, фонд заробітної плати, продуктивність праці, середня заробітна плата і розмір коштів на виплати соціального характеру). Витрачання коштів на охорону праці, поліпшення умов праці, оздоровчо-профілактичні заходи, безкоштовне лікувально-профілактичне харчування та ін.

Довгострокове фінансове планування. Прогноз балансу і звіту про прибутки і збитки. База розробки оперативних бюджетів підприємства. Ключовими позиціями фінансових документів. Прибутковість, ринкова позиція, використання активів, інновації. Методи цього виду планування. Прогноз продажів, відсоток від продажів, аналіз беззбитковості. Метод «витрати - обсяг - прибуток». Визначення точки нульового прибутку.

Елементи передбачення. Прогноз і передбачення події (явище). Розробка прогнозів. Схема постановки завдань (мети, шляхи і засоби, ресурси). Прогнозування, стратегічне, довгострокове і поточне планування. Інтуїтивне і пошукове (екстраполятивно і альтернативне) типи прогнозування.

Зв'язок планування і прогнозування. Набір взаємопов'язаних методів і груп індивідуальних (методи сценаріїв, інтерв'ю та аналітичних доповідних записок) і колективних (метод комісій, «мозковий атаки» і Дельфі) експертних оцінок. Методи експертних оцінок. Оптимістичний, песимістичний і найбільш вірогідний сценарій. Екстраполяції трендів і методи групи (змінного середнього і експоненційного згладжування). Регресійний аналіз. Методи регресійного аналізу або експоненціального згладжування. Рівень конкурентоспроможності виконуваних робіт, товарів і послуг. Положення на ринку. Потенціал підприємства та його складові елементи (трудовий, економічний, організаційний, науково-технічний, виробничий, фінансовий і інформаційний).

Тема 4. Сутність, зміст і взаємозв'язок середньострокового та поточного планування

Середньострокове планування і бізнес-планування. Зміст поточного планування і планів. Реалізація стратегії підприємства або бізнес-плану. План збуту, умови функціонування і розділи: обсяг, номенклатура і асортимент продукції; ціноутворення; нові і перспективні види продукції; умови збуту; необхідний капітал; витрати обігу; організація збуту. План виробництва. Плани роботи допоміжних виробництв. Оперативно-календарні плани. Натуральні і вартісні показники. Ув'язка планів виробництва продукції і планів розвитку виробничих потужностей підприємства, перспектив встановлення коопераційних зв'язків розвитку збутової мережі і т.д. Бюджети НДДКР (науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт) і адміністративних витрат. Суть концепції безперервного планування. Безперервне складання бюджетів.

Форми представлення результатів поточного плану. Система поточних планів. Виробнича програма. Річні кількісні і вартісні завдання по випуску продукції. Їх асортимент і номенклатура. по підприємству і його структурним підрозділам. Оперативно виробниче планування, диспетчеризація виробництва. План матеріального забезпечення.

Процес планування виробничої програми по спротові і показники потужності факторів. Розрахунок виробничої потужності по продуктивності цеху. Резервна виробнича потужність.

Тема 5. Цілі, завдання та основні етапи бізнес-планування

Бізнес-планування та його особливості. Мінливі економічні відносини. Борьба з конкурентами. Завдання обґрунтування заявок. Необхідність з'ясування функцій бізнес-планування. Розробка загальної концепції генеральної стратегії розвитку підприємства. Планування і оцінка процесу розвитку основної діяльності підприємства. Залучення грошових коштів зі сторони. Залучення до реалізації планів розвитку підприємства і здійснення проектів потенційних партнерів. Процес вкладення власного капіталу або технології.

Уточнення правових аспектів, нормативів, обмежень і вимог муніципальних органів. Аналіз вихідних матеріалів: ситуаційного плану, показників технічного стану бізнесу, соціальних умов, демографічного складу населення та ін. Визначення розмірів можливих втрат. Формування інвестиційної програми. Визначення форм та умов реалізації проектної пропозиції. Прогнозування умов виробництва товарів підприємствами, їх прибуток і фінансові надходження до бюджету. Визначення показників економічної, комерційної та бюджетної ефективності проектної пропозиції. Розробка плану фінансування та організації функціонування об'єкта. Визначення умов, форм і термінів розвитку підприємства. Конкретизація типів комерційних ризиків і умов страхування.

Складання бізнес-плану і його типи. Виробничий (внутрішній) і інвестиційний бізнес-план. Бізнес-план, який передбачає освоєння інвестицій і враховує інтереси кредиторів. Бізнес-план фінансового оздоровлення. Бізнес-план для отримання кредитів.

Специфічна процедура розробки бізнес-планів. Її етапи. Визначення джерел інформації і цілей підготовки бізнес-плану. Забезпечення взаємозв'язку внутрішніх і зовнішніх проблем бізнес-планування. Встановлення загальної структури бізнес-плану. Розділи бізнес-плану. Організаційний план. План досліджень і розробок. План трудових ресурсів.

Тема 6. Зміст розділів бізнес-плану

Титульний лист і його призначення. Найменування проекту. Підприємство-заявник. Федеральна, республіканська, муніципальна, приватна, змішана форми власності. Відшкодування матеріального та інших видів шкоди. Короткий зміст проекту та очікувані результати. Мотивація потенційного інвестора до участі в проекті. Рекламний характер документації.

Конкретне опис продукції. Способи її застосування (використання). і переваги. Особливі риси продукції. Життєвий цикл продукції. Рівень новизни товару. Ступінь його захищеності (наявність патентів, авторських свідоцтв, зареєстрованих торгових марок). Коротка інформація про передбачувану ціну. Післяпродажне та гарантійне обслуговування. Види контролю.

Ринок і конкуренція. Потенційна місткість ринку. Загальна вартість товарів і контроль над її рівнем. Її залежність від факторів: соціальних, національно-культурних, кліматичних, демографічних, економічних та ін. Рівень доходів покупців. Темпи інфляції.

Наявність раніше куплених товарів аналогічного призначення. Кількісний склад споживачів. Обсяги передбачуваних продажів. Оцінка конкурентів. Іноземні компанії. Залучення покупців (якістю, низькою ціною, дизайном продукції). Основні характеристики продукції підприємства і його конкурентів. Об'єктивна оцінка конкурентів. Методи конкурентної боротьби (ціни, якість, сервіс, дизайн).

План виробництва. Економічний потенціал підприємства. Зміст розділу. Технічні терміни та характеристики. Економічні розрахунки. Необхідні виробничі потужності та динаміка їх зміни. Потреба в новому обладнанні. Загальна структура виробничого процесу. Схема виробничих потоків. Потреба в сировині, матеріалах, напівфабрикатах і комплектуючих виробках. Ефект масштабу і структура витрат. Рівень кваліфікації працівників і її відповідність можливостям і специфіці обладнання в даний час і в майбутньому. План маркетингу.

Фінансовий план і основні завдання. Визначення ефективності проекту. Загальна економічна оцінка стану підприємства. Окупність витрат. Рентабельність та фінансова стійкість підприємства. План доходів і витрат. Баланс надходжень і виплат. Прогноз балансу активів і пасивів. Аналіз безбитковості. Розрахунок терміну окупності проекту. Цілі витрати інвестиції. Класифікація інвестицій. Коефіцієнт ефективності і термін окупності витрат.

Додатки - як заключний розділ бізнес-плану. Його зміст. Документи, що визначають проблему і необхідність реалізації проекту. Фотографії (малюнки) продукції. Календарні плани-графіки реалізації проекту. Перелік обладнання, що закуповується. Збут продукції. Копії балансових звітів. Розрахунки необхідного обсягу оборотних коштів. Документи, що підтверджують придбання необхідного обладнання.

Тема 7. Планування мереж і елементи мереженої моделі

Сутність мереженого планування. Графічне зображення робіт. Їх логічна послідовність, взаємозв'язок і тривалість. Оптимізація графіка. Економіко-математичні методи. Поточне управління роботами. Мережеві моделі і графіки. Сфери мережевого планування. Здійснення організаційно-технологічних проектів. Освоєння досвідченого і серійного виробництва. Проектування дослідно-конструкторських розробок. Розробка бізнес-планів виробництва нових видів товарів і відповідні форми контролю. Управління інноваційною діяльністю підприємства. Підготовка та розстановка різних категорій персоналу. Елементи мереженого графіка. Події, роботи та шляхи.

Види робіт. Дійсні роботи, роботи-очікування і фіктивні. Кількість і тривалість шляхів. Критичні шляхи і контроль їх експлуатації. Замкнуті контури. Небажані роботи і контроль над їх здійсненням.

Перелік питань, що виносяться на випробування

1. Роль держави в розвитку ринкової економіки.
2. Процес розробки цільової планової програми.
3. Забезпечення економічного і соціального прогресу за допомогою методів планування.
4. Формування планового процесу розвитку підприємства.
5. Сутність сучасного планування.
6. Види суб'єктів планування і управління.
7. Суб'єкти планування і управління.
8. Об'єкти планування та управління.
9. Напрямки, способи, засоби, методи прогнозування і планування.
10. Розробка варіантів планів і прогнозів.
11. Необхідність і принципи планування.
12. Розробка єдиного зведеного плану підприємства.
13. Координація планів на горизонтальному і вертикальному рівнях.
14. Принципи точності і участі в плануванні.
15. Ефективність планової діяльності.
16. Методи планування.
17. Сущність техніко-економічного планування на підприємстві.
18. Обґрунтування і вибір оптимального обсягу виробництва.
19. Методи обґрунтування і класифікація видів планування.
20. Довгострокове і середньострокове планування.
21. Процес складання планів безпосередньо на підприємстві.
22. Показники діяльності підприємства.
23. Ефективність процесу планування на підприємстві.
24. Етапи планування на підприємстві.
25. Дослідження зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства.
26. Процес обґрунтування і вибір оптимальної стратегії функціонування підприємства.
27. Остаточний стратегічний план діяльності підприємства.
28. Розробка середньострокових планів, проектів, програм і річних планів і проектів підприємства.
29. Послідовність етапів планування на підприємстві.
30. Складання планів, прийняття рішень про майбутні цілі підприємства і способи досягнення.
31. Системи планів підприємства (підрозділу).
32. Елементи системи планів підприємства (підрозділу).
33. План організації планування на підприємствах.
34. План дій при непередбачених обставинах функціонування підприємства.
35. Програми зворотного зв'язку і оцінки планів підприємства.
36. Контроль над ефективністю планування на підприємствах.
37. Розробка прогнозів планового розвитку підприємств.
38. Відмінності між прогнозуванням і плануванням на підприємстві.
39. Схема постановки завдань підприємства (цілі, шляхи та засоби, ресурси).

40. Прогнозування, стратегічне, довгострокове і поточне планування діяльності підприємства.
41. Нормативне прогнозування розвитку діяльності на підприємствах.
42. Види прогнозів і їх класифікація на підприємствах.
43. Методи експертних оцінок діяльності та розвитку підприємства.
44. Помилки прогнозування діяльності на підприємствах.
45. Вибір напрямку розвитку потенціалу підприємства.
46. Довгострокове планування розвитку загального потенціалу підприємства.
47. План технічного розвитку підприємства.
48. План соціального розвитку колективу підприємства.
49. План капітального будівництва підприємства.
50. Фінансовий план підприємства.
51. Необхідність планування основних показників підприємства.
52. Планування чисельності працівників підприємства.
53. Планування фонду заробітної плати персоналу підприємства.
54. Планування рівня продуктивності праці на підприємстві.
55. Планування середньої заробітної плати персоналу підприємства.
56. Планування капітального будівництва та інвестицій підприємства.
57. Планування та обґрунтування необхідних фінансових і грошових коштів на розвиток підприємства.
58. Показники інвестиційного плану підприємства.
59. Довгострокове фінансове планування підприємства.
60. Прогноз балансу і звіту про прибутки і збитки підприємства.
61. Процес розробки оперативних бюджетів підприємства.
62. Планування рівня прибутковості і використанні активів, ринкової інноваційності підприємства.
63. Середньострокове планування і бізнес-планування.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

- 1. Бурик А.Ф. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. ЦНЛ 2018
- 2. Филипенко, О. М. Планування і контроль на підприємстві: навчальний посібник. Харків : ХДУХТ, 2011. – 326 с.
- 3. Бескровна Л.О. Бізнес-планування підприємства: навчальний посібник. Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2012. – 124 с.
- 4. Бізнес-планування : навчальний посібник./ Т. Г. Васильців, Я. Д. Качмарик, В. І. Блонська, Р. Л. Лупак. – К. : Знання, 2013. – 73 с.

Додаткова

- 5 Петрович Й. М. Прокопишин - Рашкевич Л. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник. Львів, Магнолія , 2014. 406 с.
- 6. Москалюк В. Є. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. К.: КНЕУ, 2005. — 384 с.
- 7. Іванова В.В. Планування діяльності підприємства: навчальний посібник. 2006 – 472 с.

ОБГРУНТУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ І ОЦІНУВАННЯ РИЗИКІВ

Зміст дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків» є отримання студентом необхідної суми знань про економіко – фінансовий стан підприємства і обґрунтуванні господарських рішень, про закономірності оцінювання ризиків, про організаційний механізм їх прийняття і його дію. Отримані знання повинні допомогти майбутнім фахівцям сформувати вміння сприймати економічні процеси і аналізувати їх на науковому, професійному рівні, виконувати прогностичні оцінки економіко – фінансового стану підприємства, працювати з різними видами економічної інформації, розробляти і проводити конкретні економічні дослідження.

Основними завданнями вивчення курсу є:

- Пізнати справжній курс як науку, її предмет, методи та функції;
- Розкрити основний зміст сучасних напрямків теоретико-методологічних підходів до процесу прийняття господарських рішень;

- Проаналізувати критерії прийняття рішень в умовах повної і часткової невизначеності

- Розкрити закономірності, способи і облік зниження ризику

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- сутність економіко - фінансових категорій, які формують основи економічної освіти майбутніх фахівців;

- особливості економічного розвитку України в умовах ринкової трансформації з урахуванням сучасних видів ризику в світі;

- основи механізму функціонування підприємств і прийняття господарських рішень у різних типах ринку і ринкових структур.

Зміст навчальних модулів включає: обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків на підприємстві як навчальна дисципліна входить в цикл обов'язкових економічних дисциплін у вищих навчальних закладах України. Вона розглядає підприємство як цілісний економічний організм, виступає важливим чинником ефективного розвитку національного виробництва, компетентного пояснення і вирішення актуальних проблем суспільного розвитку. Велике значення має справжня навчальна дисципліна для формування особистості фахівця, так як вона виступає фактором економічної і загальнокультурної підготовки, сприяє виробленню об'єктивного, зваженого, раціонального погляду на сучасний світ людської життєдіяльності і відносин взагалі.

Програма реалізується шляхом досягнення наступних цілей:

- Вміння формувати стратегічну, довгострокову і поточну систему обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків, яка спрямована на задоволення потреб людини і розвиток сучасного суспільства;

- Загальнотеоретичний аналіз поведінки економічних суб'єктів в процесі прийняття рішень з метою задоволення індивідуальних і суспільних потреб;

- Знання економічних законів, які виступають об'єктивними, суттєвими, стійкими взаємозв'язками економічних явищ в процесі ринкового виробництва матеріальних благ і послуг.

Практична функція курсу полягає в умінні:

- Розкривати зміст економічних законів і категорій, форми їх прояву в сучасних умовах ефективного розвитку ринкової економіки;

- Всебічно обґрунтовувати необхідність і шляхи вдосконалення ринкового господарства підприємств з різними формами власності;

- Розуміти наукові основи обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків, які спрямовані на підвищення ефективності виробництва;

- Виробити відповідний сучасності тип економічного мислення і світогляд.

Освітня функція курсу полягає в розумінні наукових основ обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків з урахуванням циклічних коливань в економіці.

Пізнавальна функція курсу полягає в залученні студентів до академічних видів діяльності, які активізують і далі розвивають весь спектр їх пізнавальних здібностей.

Розвиваюча функція курсу полягає в допомозі студентам у формуванні загальних наукових знань з метою розвитку їх особистої мотивації (цінностей, ідеалів) і зміцненню їх впевненості в економічних знаннях, а також їх позитивного ставлення до вивчення курсу.

Соціальна функція курсу полягає у відповідності професійних вимог, які пов'язані з оволодінням основними напрямками економічного розвитку України, розумінням сутності національного господарства і підприємств, так як ці знання вирішують завдання виробництва різних благ і послуг, необхідних для задоволення потреб людини і держави.

Соціокультурна функція курсу полягає в досягненні рівня розуміння важливих і різнопланових економічних проблем, для того щоб діяти належним чином у різноманітних економічних і професійних ситуаціях.

Уміння як важливий компонент професійної компетенції включений до складу загальних цілей навчання. Економічні вміння визначаються і інтегруються відповідно до логіки поведінки, яка є специфічною для сфер і ситуацій, пов'язаних з навчанням і роботою. Пріоритет віддається тим з них, які є більш важливими в даній ситуації.

Компетенція як знання і вміння використовувати економічні знання складається з вміння здійснювати економічні прогнози і розрахунки.

Лекція 1. Сутнісна характеристика господарських рішень

Рішення - як неминучий предмет інтеграції, предмет вибору і результат вибору. Рішення як процес. Етап прийняття рішень. Процес прийняття рішення і взаємозалежні елементи. Постановка мети і планування діяльності по альтернативі її досягнення. Розподіл часу, ресурсів і дій, необхідних для вирішення задачі. Мотивація або спонукання до дій; координацію і регулювання процесу. Здійснення обліку і контролю над тим, що зроблено, щоб переконатися, що результати відповідають наміченим планам.

Управлінське рішення і його ознаки. Можливість вибору єдиного дії з безлічі альтернатив. Наявність мети. Необхідність вольового акту при виборі рішення, так як він формує рішення через боротьбу думок і мотивів. Управлінське рішення як творчий процес. Реалізація рішення.

Прийняття рішень як складова частина управлінської діяльності. Проблеми, що забезпечують процес прийняття рішення. Проблеми результату і цілей. Проблеми способів досягнення результатів. Проблеми критеріїв оцінки цілей, результатів, способів їх досягнення. Соціотехнічні об'єкти управління.

Два основних підходи до вирішення проблем шляхом прийняття рішення. Комплексні методики обґрунтування рішень. Структуризація (структурування). Характеризація. Оптимізація. Поєднання формальних і неформальних методів.

Методологія як вчення про структуру, логічну організацію, методи та засоби діяльності. Атрибут будь-якої прикладної науки, її теорії та практики. Ухвалення управлінських рішень - наука і мистецтво. Теорія прийняття рішень. Процес пізнання розвитку проблеми. Закони єдності і боротьби протилежностей, заперечення заперечення і переходу кількісних змінною в якісні. Методологічна діалектика. Творче перетворення діалектичних принципів. Повнота і своєчасність рішення. Об'єктивність оцінки ситуації. Соціально-психологічні та біопсихічні закони.

Лекція 2. Організаційний механізм прийняття господарських рішень

Ухвалення господарських рішень в управлінні як складний і систематизований процес. Його етапи і стадії. Формулювання проблеми і вчинення дій, що вирішують цю проблему.

Організаційний механізм процесу прийняття господарського рішення. Його стадії. Визнання необхідності господарського рішення. Визнання і формулювання проблеми. Визначення критеріїв її успішного вирішення проблеми. Інтерпретація і формулювання проблеми.

Розробка господарського рішення. Етапи розробки, оцінки та вибору альтернатив. Пошук альтернативних рішень. Критеріальні кордону кращого рішення. Нові та унікальні проблеми. Звичні і стандартні рамки. Методи творчого пошуку альтернатив. Мозкова атака. Метод висунення пропозицій. Груповий аналіз ситуації. Причинно-наслідковий діаграма. Карта думок. Кількісні і якісні показники.

Вибір альтернативи - вершина в процесі прийняття рішення. Аналіз і вибір альтернатив. Використання спеціальних підходів. З урахуванням минулого досвіду. Проведення експерименту. Дослідження і аналіз.

Виконання господарського рішення. Організація виконання рішення, аналіз і контроль виконання зворотного зв'язку і коректування. Помилка менеджерів.

Виконання рішення і усунення проблеми. Організація виконання рішення. Координація зусиль багатьох людей. Визначення найбільш обґрунтованого порядку процесу управління рішенням.

Етапи процесу прийняття управлінських рішень в умовах різних шкіл управління (американської, німецької, японської та російської).

Лекція 3. Прийняття рішень в умовах повної невизначеності

Критерій прийняття рішень. Функція, що виражає переваги особи. Прийняття рішення. Визначення правила. Вибір прийнятного або оптимального варіанту рішення. Облік кількісних характеристик ситуацій, в яких приймаються рішення. Внутрішні зв'язку проблеми прийняття рішень. Ослаблення впливу суб'єктивного фактора.

Критерій Вальда - критерій крайнього песимізму і гарантованого результату. Забезпечення максимізації мінімального виграшу. Мінімізація максимального програшу (втрат). Реалізації стратегії. Орієнтація на вкрай обережне поведіння. Забезпечення успіху в будь-якій ситуації.

Лекція 4. Прийняття рішень в умовах часткової невизначеності

Сутність статистичної теорії прийняття рішень. Побудова дерева рішень задачі. Вибір оптимального рішення. Принципи побудови функції корисності. Її використання в задачах вибору оптимального рішення. Використання апіорного і апостеріорного аналізу для оцінки досконалої інформації. Максимізація корисності. Об'єктивне властивість благ і суб'єктивне ставлення людей до благ. Основне допущення економічної теорії. Рациональність вибору.

Корисність управлінського рішення. Вибір рішення. Зовнішні та внутрішні умови функціонування підприємства. Статистична теорія прийняття рішень. Аналіз управлінських проблем і вибір найбільш оптимального рішення. Його характеристики. Дерево рішень. Вилка рішень і шансів.

Функцією корисності і її зростаючий характер. Увігнутість функції корисності. Нелінійний характер залежності корисності. Робота Данила Бернуллі «Досвід нової теорії зміни жребія. Теорія споживчої поведінки та попиту». Санкт - Петербурзький парадокс. Робота Дж. Фон Неймана і О. Моргенштерна «Теорія ігор і економічна поведінка». Її аксіоматический характер і максимізація очікуваної корисності.

Ставлення людей до ризику. Стабільність доходу і не прихильність до ризику. Нейтральність до ризику і очікувана корисність. Схильність до ризику. Аксіома Неймана - Моргенштерна. Аксіоми транзитивності, байдужості і раціональності. Середня очікувана корисність. Математичне очікування. Максимізація значення корисності.

Лекція 5. Економічна сутність, типи та види ризику

Проблема ризику і доходу. Ключова концепція у фінансовій та виробничій діяльності. Категорія небезпеки, можливість збитку або шкоди. Імовірність (загроза) втрати підприємством частини своїх ресурсів (недоотримання доходів або появи додаткових витрат у результаті здійснення певної виробничої і фінансової діяльності). Сучасна ринкове середовище. Основні види ризиків (виробничий, фінансовий, інвестиційний, ринковий і економічний). Аналіз ризиків. Необхідність обліку ризику.

Критерії відомого американського експерта Б. Берлімера. Втрати від ризику незалежні один від одного. Втрати по одному напрямку з «портфеля ризиків» не обов'язково збільшують ймовірність втрати по-іншому. Максимальний можливий збиток не повинен перевищувати фінансових можливостей учасника.

Динамічний і статистичний ризик. Якісний і кількісний аналіз ризиків. Їхні головні завдання. Визначення факторів ризику та етапів роботи. Встановлення потенційних областей ризику. Ідентифікація можливих ризиків. Чисельне визначення розмірів окремих ризиків і ризику проекту в цілому.

Об'єктивні та суб'єктивні чинники. Інфляція, конкуренція, анархія, політичні та економічні кризи, екологія, мита, наявність режиму найбільшого сприяння, можлива робота в зонах вільного економічного підприємництва і т.д. Виробничий потенціал, технічне оснащення, рівень предметної та технологічної спеціалізації, організація праці, рівень продуктивності праці, ступінь кооперованих зв'язків, рівень техніки безпеки, вибір типу контрактів з інвестором чи замовником тощо

Лекція 6. Статистичний метод аналізу ризиків

Сутність статистичного методу. Розрахунок очікуваної тривалості кожної роботи і проекту в цілому. Частота і ймовірність виникнення втрат. Області ризику. Статутний капітал. Весь капітал. Основні області ризику. Безризикова область. Область мінімального ризику. Область підвищеного ризику. Область критичного ризику. Область неприпустимого ризику. Коефіцієнти ризику.

Визначення рівня ризику за допомогою графіка Лоренца. Побудова ліній Лоренца по різних періодах. Переваги методу «Монте-Карло». Можливість аналізувати і оцінювати різні "сценарії" реалізації проекту і враховувати різні фактори ризиків в рамках одного підходу. Недоліки методу «Монте-Карло». Використання імовірнісних характеристик. Можливість виявлення ризику.

Лекція 7. Аналіз доцільності витрат в процесі аналізу ризиків

Сутність аналізу доцільності витрат. Потенційні зони ризику. Перевитрата фінансових витрат і основні чинники (їх комбінацією) їх викликають. Первісна недооцінка вартості. Зміна меж проектування. Відмінності в рівнях продуктивності праці і устаткування. Збільшення первісної вартості. Рішення про припинення інвестицій.

Показники фінансової стійкості (підприємства) фірми. Надлишок або нестача власних коштів. Надлишок або нестача власних, середньострокових і довгострокових позикових джерел формування запасів і витрат. Надлишок або нестача загальної величини основних джерел для формування запасів і витрат.

Балансова модель стійкості фінансового стану (підприємства) фірми. Основні засоби і вкладення. Запаси і витрати. Грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, дебіторська заборгованість та інші активи. Джерело власних коштів. Середньострокові, довгострокові кредити і позикові кошти. Короткострокові кредити, позики, не погашені в строк. Кредиторська заборгованість і позикові кошти.

Фінансові області. Область абсолютної стійкості. Область нормальної стійкості. Область нестійкого стану. Область критичного стану. Область кризового стану. Три показника фінансової стійкості. Ступінь стійкості.

Ідентифікація областей фінансової ситуації. Трикомпонентний показник. Абсолютна і нормальна стійкість фінансового стану. Нестійкий, критичне і кризовий фінансовий стан і відповідні умови.

Побудова балансу платоспроможності. Показник ступеня ризику. Об'єктивні та суб'єктивні групи чинників. Вплив факторів на ступінь ризику. Аналіз наслідки накопичення ризикових ситуацій. Комбінований вплив ризиків на фінансовий стан учасників проекту.

Модель оцінки ступеня ризику. Аналіз наслідків нагромадження ризикових ситуацій. Інформація. Дані кошторису. Змінні: обсяг, час, вартість. Тривалість робіт. Матриці обсягів і тривалості робіт. Блок розрахунку критичного шляху. Матриці вартості і поточного фінансового стану. Позики, пов'язані зі збільшенням вартості і затримкою отримання доходів; позови і їх розміри. Дуже складний комплекс ризиків. Керовані складові. Висновки про ймовірність прояву і ступеня наслідків досліджуваних ризиків.

Лекція 8. Аналітичний метод аналізу ризиків

Правило класичної ринкової економіки. Найбільш високий очікуваний дохід. Найбільший ризик. Аналіз фінансової спроможності проекту. Вибір розрахункової грошової одиниці. Розрахунок нарощені суми грошей. Визначення дійсної ставки відсотків при отриманні кредитів. Сума суди. Ставка відсотків. Темп інфляції. Тривалість позики.

Проблема ризику. Порівняння і вибір варіантів інвестицій. Для Зменшення ризику. Методи, що дозволяють підвищити надійність результатів інвестицій. Аналіз чутливості. Метод математичної статистики. Економіко-математичне моделювання.

Механізм формування прибутку з урахуванням різних залежностей, факторів і т.д. У фінансовому аналізі ефективності інвестиції. Відповідні показники: період окупності, чистий приведений дохід, внутрішня форма доходності, рентабельність. Вибір показників при виборі варіанта інвестиційного проекту. Внутрішня норма прибутковості. Чистий приведений дохід. Спрощений показник періоду окупності. Період окупності з урахуванням фактору часу. Сукупний прибуток. Середні інвестиції, прибуток і відсоток прибутку. Нинішня вартість сукупного прибутку, яка буде отримана в майбутньому. Інші методи.

Аналіз чутливості моделі. Його етапи. Вибір основного ключового показника. Вибір факторів. Розрахунок значення ключового показника. Послідовність витрат і надходжень. Визначення фінансових потоків для кожного моменту або відрізка часу. Чутливість проекту до зміни вихідних показників. Максимальна ставка кредиту. Серйозні недоліки аналіз чутливості. Він не є все об'єднуючим і не уточнює ймовірність здійснення альтернативних проектів.

Сутність реальних і фінансових інвестицій. Вибір варіанту порівнюваних проектів. Величина очікуваного доходу. Ступінь ризику. Адекватність очікуваного доходу. Підручник Е.Ф. Брайем, Л.К. Гапенські «Посередницьке фінансове управління». Варіанти інвестування проекту. Оцінка віддається перевага доходу і ризику інвестованих проектів. Показник варіації і стандартної девіації. Величина відносних ризиків інвестицій. Визначення середньоквадратичного відхилення. Проведення послідовних перевірочних робіт.

Дані про наслідки впливу несприятливих чинників ризику на інші проекти. Застосування бази даних про ризик аналогічних проектів і дослідних робіт. Облік потенційного ризику при реалізації нових проектів.

Етапи життєвого циклу проекту (розробки, виведення на ринок, зростання, зрілості і занепаду). Відомості про реалізацію будь-якого проекту. Зіставлення причин перевитрати коштів. Випадки невдалого завершення проекту. Передумови для майбутнього аналізу. Підготовка вичерпний і реалістичний набір можливих сценаріїв зривів проектів. Характерні певні особливості більшості негативних наслідків.

Лекція 9. Способи зниження ризику

Способи штучного зниження високого ступеня ризику проекту. Розподіл ризику між учасниками проекту. Передача ризику співвиконавцями. Страхування і резервування коштів на покриття непередбачених витрат. Практика розподілу ризику.

Кількісна і якісна розробка фінансового плану проекту та контрактних документів. Концептуальна модель. Стандартні методи рішень. Дерево «ймовірностей і рішень». Послідовність рішень по вибору того чи іншого замовлення.

Стадія формування портфеля замовлень і її двоїстий характер. Дві сторони (покупець і продавець, замовник і виконавець). Загальна концептуальна модель процесу розподілу ризику між замовником і підрядником. Оцінка портфеля замовлень. Зростання розмірів і тривалість інвестування проектів. Різноманітність і складність, впровадження нових методів і технологій. Висока динамічність зовнішнього середовища. Конкуренція, інфляція та інші негативні фактори. Діапазон потенційних інвесторів.

Збільшення вартості робіт. Перевищення початкової вартості проекту. Залучення страхових компаній. Основні способи страхування. Майнове страхування. Страхування від нещасних випадків.

Форми майнового страхування (страхування ризику підрядного будівництва, страхування морських вантажів і страхування обладнання, що належить підрядчику).

Страхування від нещасних випадків (страхування загальної цивільної відповідальності та страхування професійної відповідальності). Особливості основних форм страхування. Юридична відповідальність генерального підрядника. Договори страхування професійної відповідальності.

Створення резерву коштів на покриття непередбачених витрат. Способи боротьби з ризиком. Встановлення співвідношення між потенційними ризиками, які впливають на вартість проекту і розміром витрат, необхідних для подолання збоїв у виконанні проекту. Основна проблема при створенні резерву на покриття непередбачених витрат. Оцінка потенційних наслідків ризиків. Визначення початкових сум на покриття непередбачених витрат. Їх переоцінка в процесі роботи над проектом. Визначення структури резерву на покриття непередбачених витрат. Загальний і спеціальний підходи.

Надбавки на покриття зростання цін. Визначення непередбачених витрат за видами витрат і контроль за ними. Використання резерву. Виділення асигнувань для знову виявленої роботи по проекту. Збільшення асигнувань на роботу. Тимчасове формування бюджету. Компенсація непередбачених змін трудовитрат, накладних витрат і т.п.

Порівняння планового і фактичного розподілу непередбачених витрат. Тенденції використання непередбачених витрат до завершення проекту. Покриття непередбачених витрат. Загальний резерв. Облік коштів на покриття непередбачених витрат у бюджеті проекту.

Лекція 10. Облік ризиків при фінансуванні проекту.

Фінансування проекту як одне з найбільш важливих умов забезпечення ефективності його виконання. Його основні завдання. Забезпечення потоку інвестицій. Зниження капітальних витрат і ризику проекту. Оптимальна структура інвестицій. Отримання податкових переваг. Виплата заборгованостей і забезпечення окупності будь-яких капіталовкладень.

Гарантії виплати відсотків. Склад податкового ризику. Неможливість гарантувати податкову знижку. Втрата виграшу на податках. Зміна податкового законодавства. Рішення податкової служби.

Заходи зниження ризику від несплати заборгованостей. Використання резервних фондів. Виробничі виплати. Додаткове фінансування. Резервний фонд виплат по

заборгованостях. Фінансові угоди. Принцип виробничих виплат. Остаточна виплата заборгованості.

Необхідно встановити контакт з окремими кредиторами для забезпечення покриття непередбачених витрат. Гарантії часткових або повних виплат заборгованостей в певні етапи проекту або по його завершенню. Урядові гарантії. Ризик незавершеного будівництва.

Перелік питань, що виносяться на виробування

1. Економічна сутність прийняття господарських рішень.
2. Загальні підходи до прийняття рішень.
3. Методологічні основи розробки рішень.
4. Процесні елементи прийняття рішення.
5. Поняття та ознаки управлінського рішення.
6. Умови успішної реалізації управлінського рішення.
7. Проблеми, що виникають в процесі прийняття рішення і підходи до їх усунення.
8. Творче перетворення діалектичних принципів розробки управлінських рішень.
9. Сутність стадій процесу прийняття рішення.
10. Процес виконання рішення.
11. Процес визнання необхідності господарського рішення.
12. Процес розробки господарського рішення.
13. Виконання господарського рішення.
14. Етапи процесу прийняття управлінських рішень в умовах різних шкіл управління.
15. Критерій Вальда.
16. Теорія корисності та її застосування в процесах прийняття рішень.
17. Теорія і функція корисності.
18. Ставлення людей до ризику і відповідні аксіоми.
19. Статистична теорія прийняття рішень.
20. Характеристики проблем в умовах невизначеності.
21. Визначення економічної сутності ризику.
22. Типи ризику.
23. Види аналізу ризику.
24. Основні види ризику.
25. Критерії та типи аналізу ризику (по Б. Берлімеру).
26. Сутність статистичного методу.
27. Основні області ризику діяльності підприємства (фірми) в умовах ринкової економіки.
28. Практика застосування статистичного методу.
29. Суть методу «Монте-Карло» (статистичних випробувань).
30. Характеристика без ризикової області функціонування підприємства (фірми).
31. Характеристика області мінімального ризику функціонування підприємства (фірми).
32. Характеристика області підвищеного ризику функціонування підприємства (фірми).

33. Характеристика область критичного ризику функціонування підприємства (фірми).
34. Характеристика область неприпустимого ризику функціонування підприємства (фірми).
35. Визначення рівня ризику за допомогою графіка Лоренца.
36. Економічна сутність і основні чинники, властиві зонам ризику.
37. Показники фінансової стійкості підприємства (фірми).
38. Балансова модель стійкості фінансового стану підприємства (фірми).
39. Показники і ступінь фінансової стійкості підприємства (фірми).
40. Процес ідентифікації фінансової ситуації за допомогою трикомпонентної показника.
41. Модель оцінки ступеня ризику для аналізу наслідків накопичення ризикових ситуацій.
42. Метод експертних оцінок.
43. Фактори, що впливають на показник ступеня ризику.
44. Економічна сутність аналітичного методу аналізу ризиків.
45. Облік ступеня ризику в процесі вибору варіантів інвестицій.
46. Практика вибору варіантів інвестицій.
47. Аналіз чутливості моделі.
48. Аналіз величини відносних ризиків.
49. Метод аналогій.
50. Розрахунок внутрішньої норми прибутковості.
51. Порядок розрахунку рентабельності (індексу прибутковості) підприємства.
52. Характеристика етапів життєвого циклу проекту.
53. Розподіл ризиків між учасниками проекту.
54. Характеристика процесу страхування.
55. Резервування коштів на покриття непередбачених витрат.
56. Загальна концептуальна модель процесу розподілу ризику між замовником і підрядником.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Обґрунтування господарських рішень и оцінювання ризиків: навчальний посібник/ Т.С. Клебанова та ін. Харків: ХНЕУ, 2017. 264 с.
2. Данько Н. І., Довгаль Г. В. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків. Нар. укр. акад., Х.: НУА, 2015.. 2017. 192 с .
3. Орієнт Мікс. Обґрунтування господарських рішень та оцінка ризику. Х.: НУА, 2016. 251 с.
4. Алексеева Л.В. Аналіз і обґрунтування господарських рішень. -М.: Фінанси і статистика, 1991. 133 с.
5. Аленічев В. В. Страхування валютних ризиків, банківських і експортних комерційних кредитів - М.: ІСТ-Сервіс, 1994. 212 с.
6. Альгин А.П. Ризик і його роль в суспільному житті - М.: Думка, 1989. 192 с.

Додаткова

7. Василенко ВА. Теорія і практика розробки управлінських рішень.: ЦУЛ, 2003. - 420с.

8. Управління економічним ризиком / Л. Вербицька Л та ін. *Фінанси України*. - 2004. № 4. С. 34 - 40.
9. Вишняков Я. Д., Колосов А.В., Шемякін В.Л. Оцінка і аналіз фінансових ризиків підприємства в умовах ворожого навколишнього середовища бізнесу, 2000. С. 15-17.
10. Побудова логічних моделей з використанням дерев рішень / О.Г. Берестнєва, Е.А. Муратова // *Известия Томського політехнічного університету*. 2004. т. 2. С.154-160.

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Зміст дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства» є надання студентам необхідних теоретичних і практичних знань про суть, мету і принципи інноваційно-інвестиційної діяльності, її методологічні системи та методичний інструментарій. Особливого значення набуває знайомство із сучасними методами оцінки та прогнозування інновацій, оцінки інвестиційної привабливості галузей та регіонів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства» є

- засвоєння основних понять, термінів, закономірностей інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства;
- ознайомлення із сучасними методами оцінки та прогнозування інвестиційного ринку;
- засвоєння механізму розробки інвестиційної стратегії підприємства, управління його реальними та фінансовими інвестиціями;
- набуття навичок самостійного аналізу та прийняття рішень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- поняття та принципи інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства та її методичний інструментарій;
- теорію та практику прийняття управлінських рішень в області розробки ефективних її напрямків;
- теорію та практику формування цілеспрямованого й збалансованого інвестиційного портфелю;
- теорію та практику управління інноваційно-інвестиційною діяльністю підприємства;
- теорію та практику усебічної експертизи окремих об'єктів інновацій.
- правові основи інноваційно-інвестиційної діяльності в Україні;
- державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні.

вміти :

- спрогнозувати розвиток ринку інновацій ;
- дати оцінку інвестиційному ринку та його окремим сегментам;
- дати оцінку інвестиційної привабливості галузей, регіонів та компаній;
- розробити інноваційну стратегію компанії (фірми);
- сформуванати інвестиційний портфель компанії (фірми);
- дати оцінку інноваційним якостям окремих реальних проектів;
- дати оцінку інвестиційним якостям найбільш поширених інструментів фондового ринку по критеріям доходності, ризику та ліквідності (а саме: акціям, облігаціям, ощадним

сертифікатам, інвестиційним сертифікатам, гібридним інструментам та похідним інструментам, до яких належать форвардні контракти, ф'ючерсні та опціонні контракти);

Тема 1. Концептуальні основи інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Класифікація інвестицій підприємства. Сутність і задачі інноваційної діяльності. Функції і механізм інноваційно-інвестиційної діяльності. Державне регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності. Управління інвестиційною діяльністю. Перспективні напрями інноваційно-інвестиційної діяльності.

Тема 2. Математичний апарат і методичний інструментарій інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства

Час як фактор у фінансових розрахунках. Види потоків платежів та їх основні параметри. Методи урахування податків і інфляції. Криві доходності інвестицій. Моделі визначення вартості капіталу. Оцінка ефективності інноваційних проектів.

Тема 3. Дослідження зовнішнього інвестиційного середовища

Поняття кон'юнктури інноваційного ринку та оцінка її динаміки. Методи технічного аналізу кон'юнктури інноваційного ринку. Методи фундаментального аналізу інноваційного ринку. Інвестиційний клімат та методи його дослідження.

Тема 4. Управління виробничими інвестиціями підприємства

Характеристики ефективності чистих виробничих інвестицій. Чистий приведений дохід та його властивості. Внутрішня норма доходності, індекс доходності та термін окупності інвестицій. Співвідношення вимірників ефективності виробничих інвестицій.

Тема 5. Управління фінансовими інвестиціями підприємства

Форми фінансових інвестицій і політика управління ними. Оцінка інвестиційних якостей фінансових інструментів. Інноваційно-інвестиційна діяльність підприємства. Поняття портфеля фінансових інвестицій і класифікація його видів. Оперативне управління портфелем фінансових інвестицій.

Тема 6. Основи інноваційного управління

Поняття ризику інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства. Диверсифікація інвестицій і дисперсія доходу. Мінімізація ризику інвестиційного портфелю підприємства. Стратегічне інвестиційне планування і методи портфоліо-аналізу інвестицій. Механізм управління інвестиційними ризиками.

Тема 7. Управління організаційними системами і розподіл інвестиційних ресурсів

Постановка задачі розподілу ресурсів. Механізми розподілу інвестиційних ресурсів. Оцінка фінансової стабільності потенційних партнерів як основа ефективного розподілу інвестиційних ресурсів. Опосередковані фактори, що визначають інвестиційну привабливість проектів.

Тема 8. Формування власних інвестиційних ресурсів підприємства

Оцінка вартості окремих елементів власного капіталу підприємства. Дивідендна політика підприємства. Амортизаційна політика підприємства. Емісійна політика підприємства. Характеристика окремих варіантів інвестиційного бізнес-плану.

Тема 9. Формування позикових інвестиційних ресурсів підприємства